

Asia: HE 174/2026 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi vuoden 2027 tuloveroasteikosta ja tuloverolain muuttamisesta sekä eräiksi muiksi verolaeiksi

Finnwatch kiittää mahdollisuudesta lausua valtiovarainvaliokunnan verojaostolle tuloveroasteikkoa, tuloverolakia sekä eräitä muita lakeja koskevasta hallituksen esityksestä. Rajaamme lausuntomme koskemaan korkovähennysrajoituksiin, lahjoitusvähennykseen, työsuhdeoptioiden verotukseen ja henkilöstöanteihin sekä yrittäjävähennykseen ehdotettuihin muutoksiin.

Korkovähennysrajoitusten ulottaminen yhteisetuksiin turvaa Suomen veropohjaa

Hallituksen esityksessä ehdotetaan, että elinkeinoverolakiin sisältyvät korkovähennysrajoitukset ulotetaan koskemaan myös yhteisetuksia. Finnwatch pitää tätä erittäin kannatettavana, sillä vuonna 2023 julkaistu selvityksemme osoittaa, että yhteisetuksien rajautumista korkovähennysrajoitusten ulkopuolelle on hyödynnetty Suomesta ulos suuntautuvassa voitonsiirrossa¹. Selvityksen kohteena olleessa tapauksessa ulkomainen institutionaalinen sijoittaja omisti Suomessa metsiä yhteismetsän kautta. Yhteismetsärakenne mahdollisti korkovähennysrajoituksilta välttymisen ja metsäsijoituksesta syntyvien voittojen täysimääräisen siirtämisen ulkomaille. Vaikka tällaisten järjestelyjen lukumäärän voi olettaa olevan pieni, voi järjestelystä saatu verohyöty nousta yksittäistapauksissa suureksi. Esitetty muutos estää jatkossa vastaavat yhteismetsärakennetta hyödyntävät voitonsiirtojärjestelyt.

Lahjoitusvähennyksen laajennus poliittisin perustein valituille toimikentille on erittäin huonoa hallintoa

Hallituksen esityksessä esitetään, että vähennyskelpoisten lahjoitusten saajajoukkoa laajennettaisiin nykyisestä. Vähennyskelpoista olisi jatkossa tiedettä, taidetta ja suomalaisen kulttuuriperinnön säilyttämistä tukevaan tai edistävään tarkoitukseen annettujen lahjoitusten ohella myös liikuntaa, urheilua, lasten tai nuorten hyvinvointia, sosiaalista hyvinvointia tai terveyttä tukevaan tai edistävään tarkoitukseen annetut lahjoitukset lahjoituksen saajalle ehdotettujen edellytysten täytyessä. Samalla yhtenäistettäisiin yhteisöjen ja luonnollisten henkilöiden lahjoitusvähennysten saajajoukko, ja luonnollisten henkilöiden vähennys muutettaisiin tulosta tehtävästä vähennyksestä verosta tehtäväksi vähennykseksi.

Ehdotetulle lahjoitusten käyttökohteiden rajaukselle ei esitetä minkäänlaisia asiaperusteita. Sen sijaan rajauksen myönnetään suoraan olevan puhtaasti poliittinen päätös. Hallitus toisin sanoen laajentaa vähennyksen koskemaan itse valitsemiaan tahoja, jättäen samalla useita

¹ Finnwatch. (2023). Tapaustudkimus: kansainvälisten metsärahastojen ja -sijoitusyhtiöiden verojärjestelyt. Tutkimusartikkeli, s. 27–30.
https://finnwatch.org/images/pdf/Tutkimusartikkeli_Tapaustudkimus_kansainvalisten_metsarahastojen_ja_sijoitusyhtioiden_verojarjestelyt.pdf

yleishyödyllisten järjestöjen toimintakenttiä kokonaan vähennyksen ulkopuolelle. Tätä ei voi pitää hyväksyttävänä, sillä rajausta laittaa järjestötoimijat keskenään hyvin eriarvoiseen asemaan. Toisaalta perusteluja kaipaisi myös se, miksi järjestöjen rahoitushaasteisiin on ylipäättään nähty aiheelliseksi vastata nimenomaan lahjoitusten verovähennysoikeuden laajentamisella. Ratkaisu on omiaan vauhdittamaan siirtymää kohti yhteiskuntaa, jossa hyväosaisimmat ohjaavat (verotuella) entistä enemmän myös kansalaisjärjestöjen toimintaa. Tätä on vaikea pitää tavoiteltavana tilana.

Yhdenvertaisuusnäkökulmasta verovähennysoikeuden ulottaminen kaikkiin rahankeräysluvan omaaville yhdistyksille ja säätiöille tehtyihin lahjoituksiin olisi perusteltu vaihtoehto, jos saajajoukkoa halutaan nykyisestä laajentaa. Hallituksen esityksen mukaan tätä ei ole haluttu toteuttaa, koska vaihtoehtoa on pidetty vaikeasti hallittavana ja verovaikutuksiltaan liian suurena. Verovaikutuksia olisi kuitenkin mahdollista rajata mm. pienentämällä reilusti vähennyskelpoisuuden euomää räisiä ylärajoja, jotka ovat kansainvälisesti vertailtuna hyvin korkeita. Finnwatch pitää kuitenkin ensisijaisena vaihtoehtona sitä, ettei laajennusta toteutettaisi lainkaan.

Rajojen laskemisen sijaan hallitus on päättänyt nostamaan merkittävästi vähennyskelpoisen lahjoituksen ylärajaa tilanteissa, joissa luonnollinen henkilö tekee lahjoituksen yliopistolle tai korkeakoululle. Vähennyksen yläraja on nyt asetettu miljoonaan euroon, kun sen vielä luonnosvaiheessa esitettiin olevan 50 000 euroa. Muilta osin rajat on säilytetty ennallaan. Finnwatch pitää miljoonan euron verovähennystä kohtuuttoman korkeana jopa nykyiseen varsin korkeaan lahjoitusvähennykseen verrattuna. Verovelvolliskohtaisen rajan asettaminen miljoonaan euroon tarkoittaa, että henkilö saa 30 prosentin vähennyksen aina 3,3 miljoonaan euroon asti yltävistä yliopistoille suunnatuista lahjoituksista. Finnwatch katsoo, että näin korkea raja on kansainvälisesti hyvin poikkeuksellinen ja huonosti perusteltu, ja sitä tulisi laskea, mikäli uudistuksen kanssa edetään.

Ehdotetun vähennysoikeuden laajentamisen arvioidaan pienentävän verotuloja yhteensä 17–36 miljoonalla eurolla. Arvioon kerrotaan kuitenkin liittyvän merkittävää epävarmuutta, sillä lakimuutosten vaikutuksia niin lahjoittajien kuin lahjoitusten saajien käyttäytymiseen on hallituksen esityksen mukaan vaikea ennakoida. Veromenetysten lisäksi verovähennysoikeuden laajentaminen tekee verovähennyksestä ja koko verojärjestelmästä entistä monimutkaisemman. Kuten hallituksen esityksessäkin tuodaan esiin, lahjoituksiin liittyviä verovähennyksiä on aiemmin karsittu siksi, että pyrkimyksenä on ollut neutraalimpi ja yksinkertaisempi verojärjestelmä. Tämä on edelleen erittäin perusteltu tavoite ja hallituksen esityksessä esitetyt muutokset ovat selvästi tämän tavoitteen vastaisia.

Myös vähennyskelpoisuuden saamista koskevaan menettelyyn liittyy useita ongelmia. Verovelvollisen kannalta ongelmallista on, että vähennyksen saaminen riippuu siitä, toimittaako lahjoituksen saaja vaaditut saatuja lahjoituksia, niiden antajia ja käyttöä koskevat tiedot Verohallinnolle. Lahjoituksen vähennyskelpoisuus ratkeaa siten vasta jälkikäteen eikä verovelvollinen voi itse vaikuttaa lopputulemaan. Lahjoituksen saajan näkökulmasta

menettely kuulostaa puolestaan työläältä (etenkin pienempiä järjestöjä ajatellen) sekä osin päällekkäiseltä poliisihallitukselle jo nykyisellään toimitettavan rahankeräysluparaportoinnin kanssa. Uusi raportointi myös edellyttäisi lahjoittajien henkilötietojen (ml. henkilötunnusten) keräämistä ja käsittelyä.

Tiivistetysti kantamme on se, ettei verovähennysoikeutta tule laajentaa nykyisestä. Jos se kaikesta huolimatta päädytään tekemään, tulee toimialaan liittyvistä käyttökohderajauksista luopua ja verovaikutusta pyrkiä rajaamaan muilla toimin (esim. vähennyskelpoisten lahjoitusten ylärajoja laskemalla).

Työsuhdeoptioiden veromuutokset voisi olla syytä rajata tarkemmin kasvuyhtiöille; samalla olisi perusteltua linjata arvonnousuveron käyttöönnotosta

Hallituksen esityksessä esitetään, että työsuhdeoptioiden käytöstä muodostuvan ansiotuloveron maksua saisi tiettyjen kriteerien täytyessä lykätä korottomasti siihen hetkeen, kun optioilla hankitut osakkeet myydään. Lykkäysmahdollisuus koskisi vain listaamattoman yhtiön työsuhdeoptioita.

Nykyisellään optioista maksetun hinnan ja osakkeiden merkintähetken arvon välinen erotus verotetaan sen vuoden ansiotulona, jolloin osakkeet merkitään eikä maksun lykkäysmahdollisuutta ole. Tämä on arvioiden mukaan vähentänyt työsuhdeoptioiden käyttöä, koska merkintävuonna työntekijältä täytyy löytyä varat ansiotuloverojen maksuun, vaikkei henkilö saa tuloja vielä käyttöönsä.

Ehdotetussa mallissa optiotulot olisivat edelleen optioiden käyttövuoden tuloa, eli lykkäysmahdollisuus koskisi ainoastaan tulosta perittävien verojen *maksua*. Myös tulotyyppi säilyisi ennallaan eli optiotulot olisivat jatkossakin ansiotuloa. Näistä molemmat ovat erittäin tärkeitä piirteitä, sillä hallituksen esityksessä vaihtoehtoisina toteutustapoina käsitellyt tulotyyppien muuttaminen ansiotulosta pääomatuloksi ja/tai tulojen katsominen osakkeiden myyntivuoden tuloksi avaisivat mittavia verosuunnittelumahdollisuuksia, ja johtaisivat mittaviin veromenetyksiin. Näitä seurauksia on käsitelty yksityiskohtaisemmin Finnwatchin luonnosvaiheen lausunnossa².

Myös lykkäysmahdollisuudelle asetettuja edellytyksiä voidaan pitää perusteltuina ja tarpeellisina, joskin niiden riittävyys suhteessa lakimuutoksen tavoitteisiin herättää kysymyksiä. Lykkäysmahdollisuus koskisi työsuhdeoptiotuloista perittäviä veroja vain tilanteissa, joissa optio on käytetty aikaisintaan vuoden kuluttua sen antamisesta. Tämän tarkoituksena on varmistaa, että lykkäysmahdollisuus kohdentuu aitoihin kannustinjärjestelyihin, eli ts. estää säännöksen soveltuminen tilanteissa, joissa

² Finnwatchin lausunto valtiovarainministeriölle 11.8.2026:
https://finnwatch.org/images/Lausunnot/Lausunto_valtiovarainministeriölle_tuloverolakiin_ja_erasiin_muihin_lakeihin_esitetyista_muutoksista.pdf

palkitseminen tapahtuu optioiden muodossa puhtaasti verotuksellisista syistä. Lisäksi lykkäysmahdollisuuden edellytyksenä olisi, että kohdeyhtiö harjoittaa elinkeinotoimintaa ja yhtiön varat koostuvat pääosin elinkeinotoiminnan varallisuudesta. Näiden edellytysten tavoitteena on rajata puhtaasti omistajien intressissä sijoitusvarallisuutta passiivisesti hallinnoivat yhtiöt ja varallisuuden siirtoa varten luodut järjestelyt uusien työsuhdeoptiosäännösten ulkopuolelle. Myös tämä on varsin perusteltua, koska tarkoitus ei ole tukea mainitun kaltaista toimintaa vaan oikeita henkilöstön palkitsemisjärjestelyjä.

Lakimuutoksen tavoite (parantaa suomalaisten kasvuyritysten mahdollisuuksia houkutella osaava työvoimaa) huomioiden herää kuitenkin kysymys, tulisiko lykkäysmahdollisuudelle asettaa myös työsuhdeoptioita tarjoavan yrityksen ominaispiirteisiin liittyviä edellytyksiä. Monissa maissa veroetuudet on kohdennettu kasvuyrityksille asettamalla esimerkiksi yrityksen liikevaihtoon, taseen loppusummaan tai yrityksen toimintavuosiin sidottuja rajoituksia. Hallituksen esityksessä tällaisia ei esitetä, jolloin veroetus kohdentuu kasvuyritysten sijaan kaikkiin työsuhdeoptioita käyttäviin listaamattomiin yhtiöihin (eli lakimuutoksen toteutus on sen tavoitteisiin nähden huomattavan laaja). Joissain maissa työsuhdeoptioille annetuille veroetuuksille on lisäksi määritetty työntekijäkohtaisia ylärajoja. Myös tällaisten rajausten tarpeellisuutta olisi perusteltua arvioida myös Suomen lainsäädännön kohdalla.

Lykkäys ehdotetaan toteutettavaksi siten, että verovelvollisen tulee hakea veronmaksun lykkäystä ja ilmoittaa Verohallinnolle vuosittain, onko veronlykkäyksen perusteena olleita osakkeita luovutettu. Jos ilmoitusta ei annettaisi, katsottaisiin osakkeet lykätyn veron maksuunpanossa luovutetuiksi. Myös osakkeiden antaminen lahjana tai perintönä luettaisiin luovutukseksi. Menettely on Verohallinnon tiedonsaannin ja veropohjan turvaamisen kannalta perusteltu, joskin työsuhdeoptioilla hankittujen osakkeiden seurantavelvollisuus olisi voitu määrittää myös työsuhdeoptioita tarjonneelle yritykselle.

Hallituksen esitykseen on sen jatkovalmistelussa lisätty lisähuojennus, joka mahdollistaa osakkeiden luovutustappioiden huomioimisen lykättyä veroa pienentävänä tekijänä. Tämä poikkeaa normaalista käytännöstä, jossa luovutustappiot ovat vähennettävissä ainoastaan pääomatuloista. Lisäksi lykätyn veron määrää leikattaisiin, jos työpanososakkeiden luovutushinnan ja merkintähinnan välinen erotus muodostuisi lykätyn veron määrää pienemmäksi. Huojennusten tavoitteena on helpottaa verovelvollisen tilannetta silloin, kun osakkeiden arvo on laskenut merkittävästi tai työsuhdeoptiot antanut yhtiö on mennyt konkurssiin. Näiden tilanteiden huomioimista ehdotetulla tavalla voitaneen pitää perusteltuna, vaikka niistä aiheutuu veromenetyksiä.

Lakimuutoksen on arvioitu pienentävän verotuloja yhteensä 100 miljoonalla eurolla vuodessa. Kyse on siten varsin kalliista toimenpiteestä. Hallituksen esityksen mukaan verovaikutus syntyy pääosin siitä, että verotus lykkääntyy. Tämän osalta on kuitenkin hyvä huomata, että lykkääntymisestä voi muodostua todella pitkä – jopa vuosikymmenien mittainen, koska lykkäyksen pituudelle ei ole asetettu minkäänlaista ylärajaa. Lisäksi veroja

jää myös lopullisesti keräämättä esimerkiksi osakkeiden arvonalentumisten huomioimisen tai verovelvollisen ulkomaille muutosta johtuvien seuranta- ja perimisvaikeuksien vuoksi. Näiden seikkojen vaikutusta on hallituksen esityksen mukaan vaikeaa arvioida. Hallituksen esityksessä olisi ollut hyvä punnita tarkemmin lakimuutoksen hyötyjä suhteessa sen hintalappuun, sekä arvioida, olisiko lakimuutoksella tavoitellut tavoitteet saavutettavissa myös rajatummalla ratkaisulla.

Riippumatta siitä edetäänkö työsuhdeoptioiden veromuutoksen kanssa, ja missä muodossa ehdotus mahdollisesti toteutuu, olisi Suomen syytä ottaa käyttöön muissa verrokkimaissa yleinen arvonnousuvero. Arvonnousuveron avulla Suomi pystyisi turvaamaan veropohjaansa monissa rajat ylittävissä tilanteissa, joissa Suomessa kerrytettyjä tuloja jää nykyisellään verottamatta. Suomen verojärjestelmässä arvonnousuveron puuttumista voidaan pitää keskeisenä rakenteellisenä puutteena, ja se myös vaikeuttaa monien kasvuyritysten verotuksellisten ongelmien ratkaisemista. Arvonnousuveron käyttöönotosta olisi ollut perusteltua linjata samalla, kun työsuhdeoptioiden verotusta muutetaan.

Henkilöstöanteja koskeva muutos avaa mahdollisuuden saada veroetuudet käyttöön myös rajatulle joukolle kohdistuvissa anneissa

Hallituksen esitykseen sisältyy ehdotus henkilöstöanteja koskevasta muutoksesta. Ehdotuksen mukaan henkilöstöannissa voitaisiin jatkossa tarjota merkittäväksi työnantajayhteisön osakkeiden sijasta myös esimerkiksi konsernin emoyhtiön osakkeita. Muilta osin henkilöstöantien kriteerit säilyisivät ennallaan eli edun tulisi mm. olla henkilöstön enemmistön käytettävissä.

Henkilöstön enemmistö on kuitenkin määritetty hallituksen esityksessä siten, että enemmistökriteerin täyttymistä tarkastellaan työnantajayhtiön (eikä konsernin) tasolla. Konsernin emoyhtiö voi toisin sanoen kohdentaa henkilöstöannin vain yhden tytäryhtiön työntekijöille. Tämän seurauksena henkilöstön enemmistöä koskeva vaatimus menettää käytännössä merkityksensä, sillä yritys voi palkata (tai siirtää ennen antia) yksittäiseen tytäryhtiöön kaikki ne henkilöt, joille se haluaa edun tarjota. Tällöin kyse ei enää ole henkilöstön enemmistölle suunnatusta laajapohjaisesta annista, vaan valittuihin avainhenkilöihin kohdistuvasta annista, jollaiseen henkilöstöantietuuksien ei ole tarkoitettu soveltuvan. Finnwatch katsoo, että mikäli henkilöstöannit halutaan ulottaa koskemaan tilanteita, joissa työntekijöille annetaan merkittäväksi muun kuin oman työnantajayrityksen osakkeita, tulee henkilöstön enemmistökriteeriä tarkastella näissä tilanteissa konsernitasolla. Muussa tapauksessa enemmistökriteeri ei enää tosiasiallisesti rajaa henkilöstöantien veroetuja henkilöstön enemmistölle suunnattuihin laajapohjaisiin anteihin.

Yrittäjävähennyksen korottamisesta saatu verohyöty kohdistuu isoilta osin hyvätuloisimmille

Hallituksen esityksessä esitetään, että yrittäjävähennys nostettaisiin nykyisestä 5 prosentista 5,5 prosenttiin ja yhteisetuuksiin sovellettava tuloveroaste laskettaisiin 26,5 prosentista 26 prosenttiin. Muutoksia perustellaan yksinomaan sillä, että yhteisöveroakin ollaan laskemassa. Yhden toimintamuodon (paljon aiheellista kritiikkiä saanut) veroastemuutos ei kuitenkaan ole pätevä syy laskea verotusta muissa toimintamuodoissa.

Yrittäjävähennyksen kasvattamisen arvioidaan pienentävän verotuloja 13 miljoonalla eurolla. Hallituksen esityksestä käy ilmi, että noin puolet yrittäjävähennyksestä kohdistuu nykyisellään yli 60 000 euroa vuodessa ansainneisiin tuloluokkiin, joiden osuus kaikista yrittäjävähennyistä saaneista on vain 17 prosenttia. Peräti 25 prosenttia vähennyksestä ohjautuu yli 100 000 euroa ansaitsevalle joukolle, johon kuuluu 7 prosenttia kaikista yrittäjävähennyksen saajista. Yrittäjävähennyksen kasvattaminen kohdistuisi siten hyvin suurilta osin kaikista suurituloisimpiin. Näiden kohdalla tarve muutosesityksessä tavoitellulle elinkeinotoiminnan edellytysten tukemiselle ei ole perusteltu. Myös hallituksen esityksessä tuodaan esiin, ettei 0,5 prosentin korotuksen voi odottaa vaikuttavan merkittävästi eri muodoissa harjoitettavan liiketoiminnan kokonaisveroasteen muodostamiin kannustimiin. Finnwatch esittää, että sekä yrittäjävähennyksen korotuksesta että vaikutuksiltaan vähäisiksi arvioidusta yhteisetuuksien veronkevennyksestä luovutaan.

Hallituksen esityksen mittavat verovaikutukset kohdentuvat huonosti ja ovat ristiriidassa valtion talouden sopeutustavoitteiden kanssa

Yhteensä hallituksen esityksessä ehdotettujen muutosten arvioidaan vähentävän verotuloja reilusti yli miljardilla eurolla (1 132 milj. eurolla). Tästä suurin osa syntyisi ansiotuloverotukseen kohdistuvista muutoksista. Vaikutus olisi euromääräisesti suurin tulodesiilissä 10 eli kaikista suurituloisimmilla kotitalouksilla, ja muutokset kasvattaisivat tuloeroja luonnosvaiheessa arvioitua enemmän. Muutosten vaikutusta varallisuuseroihin ei ole hallituksen esityksessä arvioitu, vaikka varallisuuserot ovat Suomessa kasvussa. Finnwatch katsoo, että näin suuret ja huonosti kohdentuvat veronkevennykset sopivat huonosti yhteen valtion talouden tasapainotustavoitteiden ja velkajarrusopimuksen kanssa.